

Колекційні фонди наукової бібліотеки

У листопаді 2014 року Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого відзначає ювілей – 210-річчя. Разом із Університетом свій шлях проходить і наукова бібліотека, яка також має власну історію та традиції. Не одне покоління викладачів і студентів пишається її правовими фондами та сучасними ресурсами. Бібліотека завжди була, є і буде місцем накопичення інформації, де можна дізнатися багато чого нового, раніше невідомого, тобто отримати нові знання. Зрозуміло, без книжок та наукових журналів, бібліотека не може існувати, як людина без свіжого повітря та води. Фонди мають постійно поповнюватися задля її ефективного функціонування. Тому і нині в діяльності бібліотеки пріоритетом є їх формування, застосування сучасних методів зберігання і популяризації. Універсальний книжковий фонд був і залишається основним інформаційним ресурсом, який сьогодні нараховує 1 млн 420 тис. видань, а його активною складовою можна назвати універсальну колекцію журналів та газет ХІХ – початку ХХІ ст. Це понад 600 найменувань періодичних видань з юридичних наук, економіки, історії, політології, освіти, культури, літературознавства та ін., що включає майже 78 тис. одиниць зберігання. Значну частину колекційних періодичних фондів бібліотеки складають правові журнали, подаровані вченими нашої alma mater – В. В. Сташисом, В. Я. Тацієм, І. Є. Марочкіним, В. І. Тютюгіним та ін.

Зібрання періодичних видань бібліотеки має велику історичну, духовну, культурну, наукову та матеріальну цінність для досліджень із проблем правознавства, оскільки являє собою наукову спадщину відомих учених-правознавців минулого та сучасності: М. С. Бокаріуса, Л. Є. Володимирова, В. М. Гордона, М. М. Гродзинського, В. П. Даневського, Л. М. Загурського, Д. І. Каченовського, М. І. Палієнка, М. П. Чубинського, В. М. Корецького, В. П. Маслова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація, М. І. Бажанова, Ю. Г. Барабаша, Ю. В. Бауліна, Ю. П. Битяка, В. І. Борисова, А. П. Гетьмана, В. В. Комарова, Ю. М. Тодики та ін.

Серед найстаріших видань колекції рідкісного фонду бібліотеки слід назвати заснований М. М. Карамзіним літературно-політичний журнал “Вестник Европы” (1812–1815), присвячений “изящной словесности”, історії, політиці. Він містить прижиттєві публікації поезій К. Д. Бальмонта, І. О. Буніна, Т. Г. Шевченка; історичні дослідження М. П. Драгоманова, М. І. Костомарова, П. О. Куліша; оповідання М. С. Лескова, І. Я. Франка, спогади І. І. Мечникова тощо.

Найбільшу цінність і популярність мають зібрання: “Журнал Министерства юстиции” (1859–1917), “Журнал гражданского и торгового права” (1871–1916), “Журнал гражданского и уголовного права” (1873–1893), “Журнал Санкт-Петербургского юридического общества” (1894–1898), “Временник Демидовского юридического лицея” (1876–1913). У них публікувалися дослідження у сфері російського та іноземного права, судова практика, критика юридичних праць,

переклади іноземних законів тощо. Серед авторів такі класики російського і вітчизняного права: В. Д. Спасович, І. П. Закревський, В. Д. Катков, К. Д. Кавелін, І. Г. Оршанський, В. П. Даневський, Є. В. Васьковський, О. Ф. Кістяківський, І. Я. Гурлянд, В. М. Ширяєв, В. О. Гоген та ін.

Найчастіше викладачі університету та вчені нашого міста в науково-практичних цілях звертаються до зібрань газет, спеціалізованих правових журналів XIX – початку XX ст., присвячених окремим галузям права, наприклад, “Тюремный вестник” (1897–1905), “Журнал международного и государственного права” (1897), “Журнал уголовного права и процесса” (1912–1913), “Вестник гражданского права” (1913–1917), “Каторга и ссылка” (1928–1933) тощо. Серед науковців, які друкували в них свої праці, відомі правознавці і судові діячі: Д. Д. Гримм, В. Б. Єльяшкевич, А. А. Жижиленко, А. Е. Нольде, І. А. Покровський, А. Г. Тимофеев, М. П. Чубинський, В. П. Даневський та ін.

Особливого значення для збагачення фондів колекцій набувають збирання і зберігання національних періодичних видань. Одним із найцінніших з історичної точки зору є часопис “Киевская старина” (1884, 1897, 1898, 1901, 1905, 1906), присвячений сюжетам з історії, етнографії і археології земель України, Кубані, історії запорізького козацтва тощо. У свій час це видання відіграло важливу роль у розвитку української культури. Із журналом співпрацювали видатні історики, письменники, етнографи: В. Б. Антонович, Д. І. Багалій, М. І. Костомаров, П. Г. Житецький, О. І. Левицький, О. Я. Єфименко, О. М. Лазаревський, О. М. Шрамченко, В. І. Щербина та ін.

Сьогодні молодими вченими затребувані журнали, які видавалися в період розквіту українського друкарства (1918–1935): “Червоний юрист” (1926), “Червоне право” (1928–1930), “Революційне право” (1931–1940), “Бюлетень Народного комісаріату юстиції” (1922–1934), “Бюлетень Народного комісаріату освіти” (1931–1933), “Вісник радянської юстиції” (1929–1930), “Вісті Народного комісаріату праці УСРР” (1928–1933), “Вісті Всеукраїнської академії наук” (1930–1931) тощо. Більшість цих видань виходила в Харкові, бо саме в ті роки (до 1934 р.) місто було не тільки офіційною столицею України, а й місцем, де зосередився виробничий, науковий і культурний потенціал країни. Вищеназвані журнали прикрашають колекційні фонди наукової бібліотеки нашого вузу. У колекції рідкісних видань юридичний журнал “Голос права” (1918), до редакційного комітету якого ввійшли видатні юристи того часу, представники харківської правової школи, професори В. М. Гордон, М. І. Палієнко, Б. В. Попов і Л. Я. Таубер. На його сторінках обговорювалися актуальні проблеми правової науки і практики, розглядалися і коментувалися закони, рішення суддів тощо. Серед безцінних раритетів колекції періодичних видань бібліотеки збирання законів і розпоряджень урядів СРСР, України, Росії, інших радянських республік з 1919 р.

У фондї також збирання повного комплексу загальнонаціонального науково-практичного юридичного журналу “Право України” (1922–2014). На його сторінках публікуються науково-

теоретичні та практичні матеріали з: актуальних загальнотеоретичних і галузевих правових питань, правозастосовної практики, а також пропозиції до законодавства України, вітчизняний та зарубіжний правовий досвід; конституційної, судово-правової та адміністративно-правової реформ; практика Європейського суду з прав людини, Конституційного, Верховного, Вищого господарського, Вищого адміністративного судів України та Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, міжнародного комерційного арбітражу, третейських судів тощо. З 2011 р. журнал має російсько- та англійську версії, виходять друком додатки: “Європейське право”, “Медичне право”, “Міжнародне право”, “Порівняльне правознавство”, “Право США”, “Приватне право”, “Студентський юридичний журнал”, “Судова практика”, “Філософія права і загальна теорія права” та ін.

Сучасна колекція періодичних видань представлена більше ніж 400 найменуваннями журналів правової тематики, з філософії, культурології тощо, які університет передплачує з метою використання у науково-освітніх цілях. Серед них науково-практичні видання: “Адміністративне судочинство. Судова практика в адміністративних справах” (2009–2014), “Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)” (2008–2014), “Бюлетень Міністерства юстиції України”(1999–2014), “Вісник Конституційного Суду України” (1997–2014), “Економіка. Фінанси. Право”(1996–2014), “Земельне право України: теорія і практика” (2006–2014), “Митна справа” (2000–2014), “Підприємництво, господарство і право” (1996–2014), “Порівняльно-правові дослідження” (2011–2012), “Проблеми філософії права” (2003–2011), “Часопис цивільного і кримінального судочинства” (2012–2014); офіційні видання нормативних документів: “Відомості Верховної Ради України” (1946–2014), “Закони України” (2005–2014), “Кодекси України” (2010–2014), “Офіційний вісник Президента України” (2008–2014), “Офіційний вісник України” (1997–2014), “Рішення Верховного Суду України” (1998–2014); а також науково-теоретичні журнали вищів “Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка” (1998–2008), “Вісник Національної академії державного управління при Президенті України” (2001–2014), “Вісник Одеського інституту внутрішніх справ” (2001–2006), “Держава та регіони. Серія: Право” (2001, 2014; Класичний приватний університет), “Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України” (1996–2004), “Правничий часопис Донецького університету” (1999–2010) та ін.

Невід’ємною складовою фондів наукової бібліотеки є періодичні видання, засновані Національною академією правових наук України та Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого, серед них: журнали “Вісник прокуратури” (1999–2014), “Інформація і право” (2011–2013), “Криміналіст першодрукований” (2010–2013), “Право та інновації” (2011–2014), “Теорія і практика інтелектуальної власності” (2007–2013), “Правова інформатика” (2003–2014), “Юридическая наука и образование” (2008–2011), “Юрист України” (2003–2005, 2011–2014), “Вісник Асоціації випускників Національного університету “Юридична академія України

імені Ярослава Мудрого” (2013); електронні видання: “Вісник Асоціації кримінального права України” (2013–2014), “Право та інноваційне суспільство” (2013), “Теорія і практика правознавства” (2011–2014); газета “Vivat Lex!” (1999–2014).

Основою для проведення досліджень у галузі порівняльного права та законодавства стали науково-теоретичні російські видання: “Вестник Московского университета. Серия 11. Право” (1951–2014), “Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 14. Право” (1956–1992, 2011–2014), “Государство и право” (1927–1941, 1946–2014), “Российская юстиция” (1922–1941, 1957–2014), “Российский юридический журнал” (1998–2014); науково-практичні та інформаційні журнали видавничої групи “Юрист”: “Административное право и процесс” (2011–2014), “Арбитражный и гражданский процесс” (2010–2014), “Гражданское право” (2006–2014), “История государства и права” (2001–2014), “Экологическое право” (2002–2014), “Юридическое образование и наука” (2007–2012) тощо.

Фонди періодичних видань іноземними мовами представлені юридичними журналами: “Administrative Law Review”, “Boston University International Law Journal”, “California Law Review, Crime & Delinquency”, “Ecology Law Quarterly”, “The British Journal of Criminology”, “The Cambridge Law Journal”, “Waseda Bulletin on Comparative Law” та ін.

Отже, ми з гордістю можемо сказати, що фондіві колекції періодичних видань наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого – найбагатше документальне джерело. Тому вивчення фондів, які вже зараз можна віднести до друкованих пам’яток, їх науково-аналітичне, бібліографічне опрацювання, цифрове колекційне зберігання та доступність, виступає першочерговим завданням бібліотеки. Для максимального розкриття та інформування читачів про бібліотечні колекційні фонди періодичних видань, наближення їх до читачької аудиторії (як до практиків-правознавців, викладачів, аспірантів, студентів, так і до широкого загалу користувачів) наукова бібліотека використовує традиційні та сучасні форми діяльності. Зокрема, підготовлено *каталог “Фонди наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Періодичні видання”*. Хронологічні межі окреслені 1812–2014 роками. Документально зафіксовані відомості про журнали та газети, що зберігаються у бібліотеці, є умовою їх ефективного використання, а бібліографічне інформування про них гарантує те, що науковці у будь-який час і у будь-який спосіб можуть їх затребувати, що прискорить проведення досліджень.

Матеріали основної частини каталогу структуровані за трьома розділами: “Періодичні видання з фонду рідкісних книг (1812–1945 pp.)”, “Періодичні видання з загального фонду бібліотеки (1946–2014 pp.)”, “Електронні наукові фахові видання”. Матеріали перших двох розділів подано у двох частинах: “Газети” та “Журнали”. Частина “Журнали” складається із підрозділів: “Держава та право. Юридичні науки”, “Історія”, “Економіка”, “Політика”, “Військова справа”, “Філософія”, “Наука. Освіта”, “Література. Літературознавство”, “Бібліотекознавство.

Бібліографія”. У межах підрозділів каталогу інформація подається у алфавітному порядку.

У процесі роботи над виданням укладачами проведена велика інформаційно-бібліографічна пошукова робота, адже лише максимальна повнота відображення матеріалу дозволить у майбутньому створити якісні умови для наукових досліджень. Стали у нагоді методичні рекомендації “Схема повного бібліографічного опису періодичного видання” (М. М. Романюк, М. В. Галушко), розроблені НДІ пресознавства Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника; джерела наукової ретроспективної бібліографії, а саме: “Бібліографія української преси, 1816–1916” (В. Ігнатієнко), “Періодичні видання УРСР, 1918–1950. Журнали” (М. І. Багрич, Д. Х. Мазус), “Русская периодическая печать, 1703–1900 гг.” (М. М. Лісовський), “Библиография периодических изданий России, 1901–1916” в 4 т. (за заг. ред. В. М. Барашенкова, О. Д. Голубевої, М. Я. Морачевського), “Летописи периодических и продолжающихся изданий” (державні бібліографічні покажчики СРСР) тощо.

Каталог складено на основі бібліографічного опису періодичних видань відповідно до діючих міжнародних та національних стандартів¹. Мова бібліографічного опису відповідає мові вихідних відомостей часописів та газет, інформація про наявність електронного аналога документа наводиться в примітках, усі записи пронумеровано. Крім того, надаються відомості про включення журналів до Переліку наукових фахових видань України, Переліку провідних рецензованих наукових видань Росії; внесення їх до міжнародних наукометричних та інформаційних баз: EBSCO Publishing, Inc. (США), Google Scholar (США), Ulrich’s Periodicals Directory (США), Index Copernicus (ІС, Польща), Российский индекс научного цитирования (РИНЦ, Російська Федерація) тощо. Для зручності користування посібником сформовано науково-допоміжний довідковий апарат, а саме: алфавітний покажчик газет і журналів, додатки, притекстова система посилань.

Бібліографічне видання адресовано науковцям, викладачам, студентам і буде корисним всім, хто опрацьовує першоджерела з питань правознавства, відстежує історико-правовий розвиток науки, освіти, культури, літератури.

Пасмор Надія, кандидат педагогічних наук, директор наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

---

¹ ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання. К., 2007;

ГОСТ 7.82-2001. Система стандартів по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическая запись. Библиографическое описание электронных ресурсов. Общие требования и правила составления. М., 2002;

ДСТУ 3582:2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила. К., 2014;

ГОСТ 7.12-93. Система стандартів по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила. М., 1994.